

VÝBĚROVÁ REŠERŠE

Z PEDAGOGICKÉ BIBLIOGRAFICKÉ DATABÁZE Z ČESKÝCH ČASOPISŮ

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÉ
MUZEUM A KNIHOVNA
J. A. KOMENSKÉHO

2024 ŘÍJEN

Plné texty článků lze objednat emailem na adrese studovna@npmk.cz

1.

Adaptační problémy se mohou promítnout i do zdraví dítěte / [Adaptation problems can also affect a child's health] / Martina Farolfi Čapková ; Marie Těthalová – cze

In: Informatorium 3-8 : časopis pro výchovu dětí od 3-8 let v mateřských školách a školních družinách -- ISSN 1210-7506 -- Roč. 31, č. 7 (září) (2024), s. 6-9.

Rozhovor s dětskou lékařkou se věnuje adaptačním problémům dětí při nástupu do mateřské školy a jejich dopadu na zdraví. Lékařka popisuje typické projevy stresu, jako jsou bolesti břicha, migrény, nebo pomočování. Zdůrazňuje, že psychické napětí může u dětí vyvolat i zažívací obtíže, například stresový průjem. Diskutuje také o důležitosti spolupráce mezi rodiči a školkou a o možnostech, jak dítěti ulehčit adaptační proces. Kromě toho se zaměřuje na zdravotní problémy, jako jsou potravinové alergie, především celiakie, a diabetes, které mohou děti do školky přivést, a vysvětluje jejich příznaky a léčbu.

adaptace ; mateřská škola ; školní adaptace ; dítě ; předškolní výchova ; pedopsychologie ; rodiče ; spolupráce ve výchově ; vztah rodiče-dítě ; interpersonální vztahy ; diabetes ; nemoc ; pediatrie ; alergie ; celiakie

<http://katalog.npmk.cz/documents/536295>

2.

Celostátní konference Spolupráce škol a knihoven / [National conference on School and library cooperation] / Dana Chalupská – cze

In: Duha : informace o knihách a knihovnách z Moravy -- ISSN 0862-1985 -- Roč. 38, č. 2 (2024), s. 24-25.

Celostátní konference Spolupráce škol a knihoven měla za cíl shrnout současný stav spolupráce mezi školami a knihovnami. Diskutovalo se o zlepšování naplňování cílů Memoranda o spolupráci Ministerstva kultury a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy z roku 2021. Setkání zahrnovalo přehled současné spolupráce, revizi kurikulárních dokumentů a strategické plány zaměřené na propojení škol a kulturně-vzdělávacích institucí. Přednášející se soustředili na různé modely výuky, rozvoj digitální a mediální gramotnosti, boj proti dezinformacím a nové vzdělávací strategie pro knihovny. V diskusi vystoupili zástupci ministerstva školství, Národního pedagogického institutu, knihoven i dalších kulturních a vzdělávacích organizací, kteří prezentovali inovativní přístupy a příklady dobré praxe ze spolupráce mezi školami a knihovnami.

Konference tak poskytla cenný prostor pro sdílení zkušeností a posílení role knihoven ve vzdělávacím procesu.

škola ; základní škola ; mateřská škola ; knihovna ; spolupráce ; výchovně-vzdělávací zařízení ; mediální gramotnost ; mediální výchova ; digitální gramotnost ; inovace ; inovace ve vzdělávání ; konference ; Česko. ; Národní pedagogický institut České republiky ; 2021-

<http://katalog.npmk.cz/documents/536256>

3.

Eseje jako nástroj k identifikaci a formování profesního sebepojetí studentů učitelství = Essays as a tool for identifying and shaping professional self-concept of teacher students / Vladimíra Spilková, Helena Zitková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pedagogika : časopis pro pedagogickou theorii a praxi -- ISSN 0031-3815 -- Roč. 74, č. 1 (2024), s. 13-38.

Studie se zaměřuje na profesní sebepojetí studentů učitelství, přičemž zkoumá, jakým způsobem vnímají svou budoucí roli učitele. Výzkum se opírá o kvalitativní analýzu esejí studentů 3. ročníku bakalářského studia, jejímž předmětem bylo téma "Já, budoucí učitel/ka". Analýza odhalila hodnoty, názory a motivace studentů (například vzdělávání se, osobní i profesní růst); nejvýrazněji se projevil představy o žádaném Já a přístupu k profesi. Studie také diskutuje roli emocí v profesním sebepojetí, rozdíly ve schopnosti reflexe a sebereflexe mezi studenty a vývojové fáze konstruování profesního sebepojetí. Zdůrazňován je při tom potenciál reflexivního psaní jako nástroje pro diagnostiku a utváření profesního sebepojetí.

role učitele ; pedagogické povolání ; student učitelství ; pedagogický výzkum ; výsledek výzkumu ; kvalitativní analýza ; sebepojetí ; odborný rozvoj zaměstnanců ; emoce ; hodnota ; názor ; profesní příprava ; motivace ; psaní ; sebehodnocení ; Univerzita Pardubice

<http://katalog.npmk.cz/documents/536330>

4.

Eurytmicky ke znakovému jazyku / [Eurythmic approach to sign language] / Karel Redlich -- cze

In: Člověk a výchova : časopis pro pedagogiku Rudolfa Steinera -- ISSN 2464-5680 -- Roč. 27, č. 2 (2024), s. 36-42.

Článek zkoumá propojení mezi waldorfskou pedagogikou, eurytmií a znakovým jazykem. Autor se zamýšlí nad tím, jak by Rudolf Steiner, zakladatel waldorfské pedagogiky, vnímal znakový jazyk v kontextu svého díla, zejména v eurytmii. V textu je zmiňována osobní zkušenost Steinera se znakovým jazykem díky jeho neslyšícímu bratrovi, což je propojeno s jeho pedagogickými a filozofickými myšlenkami. Článek rovněž rozebírá myšlenky Jana Amose Komenského o univerzálním jazyce a uvádí, že i když Komenský nepracoval se znakovým jazykem, některé jeho koncepty se dají na znakový jazyk aplikovat.

V pedagogické praxi je znakový jazyk přínosný pro dramatickou výchovu, děti s poruchami autistického spektra a při komunikaci se slyšícími dětmi, které nedokážou mluvit.

waldorfská pedagogika ; výchovný systém ; znaková řeč ; sluchově postižený ; autismus ; komunikace ; nonverbální komunikace ; gesto ; pedagogika ; Komenský, Jan Amos ; Steiner, Rudolf

<http://katalog.npmk.cz/documents/536214>

5.

The founding of minor seminaries after 1850 : consequences of the transformation of the relationship between church and state in the Austrian Empire on the example of establishing a minor seminary in the diocese of Budweis = Zakládání menších seminářů po roce 1850 : důsledky proměny vztahu církve a státu v rakouském císařství na příkladu zřízení menšího semináře v českobudějovické diecézi / Rudolf Svoboda -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Revue církevního práva = Church law review -- ISSN 1211-1635 -- Roč. 29, č. 92 (3/23), s. 111-123.

Článek se věnuje vzniku tzv. malých seminářů, škol pro chlapce od 12 let, připravujících je na potenciální vstup do kněžského semináře. Jejich vznik vychází z rozhodnutí na Tridentuském koncilu, ale jejich praktická realizace závisela na lokálních podmínkách. Autor se věnuje situaci v Rakouském císařství po revoluci 1848 a císařském nařízení 1850. Popisuje vznik malého semináře v českobudějovické diecézi, vztah tohoto semináře k místnímu německému a později vzniklému českému gymnáziu. Zmiňuje, že malé semináře měly mít jak formativní, tak vzdělávací roli, ale tento cíl nebyl vždy naplněn.

církevní škola ; gymnázium ; církev ; stát ; dějiny ; dějiny školství ; Katolická církev. ; Rakousko (1804-1867) ; České Budějovice (Česko) ; kněžský seminář ; 1851-1900

<http://katalog.npmk.cz/documents/536879>

6.

Genetika v učebnicích biologie a přírodopisu : historie a současnost = Genetics in Czech biology textbooks : history and current perspective / Markéta Machová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Scientia in educatione -- ISSN 1804-7106 -- Roč. 11, č. 2 (2020), s. 14-39.

Článek propojuje historii genetiky v českých učebnicích a obsahovou analýzu zastoupení genetiky v současných učebnicích. Historická část popisuje zastoupení genetiky a s genetikou spjatých témat v meziválečných učebnicích, vliv "mičurinské biologie" a částečnou rehabilitaci mendelovské genetiky po roce 1965. Vývoj je částečně srovnáván s učebnicemi z USA. Analýza současných učebnic (tj. po r. 1989) ukazuje rozsah zastoupení genetiky (od celé učebnice přes kapitolu ke zmínce či úplnému vynechání), zastoupení jednotlivých témat a zastoupení genetiky

v učebnicích určených pro specifický ročník. Autorka diskutuje neprovázanost učiva genetiky se souvisejícími tématy, kterou považuje za úskalí pro pochopení učiva.

biologie ; učebnice ; genetika ; historické hledisko ; obsahová analýza ; vývoj kurikula ; výzkum ; Česko

<http://katalog.npmk.cz/documents/536271>

7.

O anorexii jste asi už slyšeli. A co bigorexie? Studenti z Opavy vám vysvětlí, o co jde / [You've probably heard about anorexia. But what about bigorexia? Pupils from Opava will explain it to you] / Kamila Tkáčová ; Michaela Váchová – cze

In: Speciál pro střední školy : příloha časopisu Řízení školy -- ISSN 2788-1091 -- Roč. 2024, č. 3 (2024), s. 11-14.

Článek představuje projekt HELP P3, zaměřený na prevenci poruch příjmu potravy, který realizují žáci Slezského gymnázia v Opavě. Jejich učitelka popisuje vznik a rozvoj projektu, který se kromě anorexie a bulimie věnuje také bigorexii, ortorexii a drunkorexii. Žáci v rámci projektu pořádají přednášky pro základní a střední školy, kde se snaží zvýšit povědomí o těchto poruchách a podpořit zdravé stravování. Vedoucí projektu zdůrazňuje význam šíření informací a poskytování pomoci lidem trpícím těmito poruchami. Projekt se rovněž zaměřuje na rozvoj prezentačních dovedností a osobní růst žáků.

základní škola ; střední škola ; projekt ; žák ; prevence ; anorexie ; bulimie ; výživa ; podvýživa ; nemoc ; body image ; psychika ; stravovací zvyklosti ; gymnázium ; ortorexie ; drunkorexie

<http://katalog.npmk.cz/documents/535291>

8.

Pod povrchem odkladů školní docházky = Beneath the surface of academic redshirting / Anna Páchová, Zuzana Bílková, Zuzana Štefánková, Lenka Zemanová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pedagogika : časopis pro pedagogickou theorii a praxi -- ISSN 0031-3815 -- Roč. 74, č. 1 (2024), s. 67-86.

Článek se zabývá problematikou odkladů povinné školní docházky (OŠD) v České republice, které zde dosahují vysoké míry. Cílem studie bylo zjistit, jak si vedou žáci s OŠD ve 2. a 3. ročníku základní školy ve srovnání s vrstevníky bez OŠD, a to zejména v oblasti kognitivních a didaktických výkonů. Výsledky ukázaly, že mezi žáky s OŠD existuje výrazná variabilita - mladší žáci s odkladem dosahovali srovnatelných výsledků s vrstevníky, zatímco starší žáci s OŠD byli ve výkonech obecně slabší. Deficity zachycené ve 2. ročníku obvykle přetrvávají do dalších ročníků.

odklad školní docházky ; docházka ; kognitivní test ; didaktický test ; žák ; základní škola ; výkon ; výzkum ; výsledek výzkumu ; první stupeň ; předškolní výchova ; ročník 1 ; ročník 2 ; ročník 3

<http://katalog.npmk.cz/documents/536437>

9.

Postup při řešení a vyřizování stížností ve škole / [Procedure for handling and addressing complaints at school] / Lenka Polášková – cze

In: Informatorium 3-8 : časopis pro výchovu dětí od 3-8 let v mateřských školách a školních družinách -- ISSN 1210-7506 -- Roč. 31, č. 7 (září) (2024), s. 14-15.

Článek se zabývá pravidly a postupy, jakými školy řeší stížnosti zákonných zástupců. Stížnosti jsou podněty, kdy rodiče žádají ochranu svých práv a nápravu ve prospěch svých dětí. Text zdůrazňuje, že škola musí zajistit, aby se podobné problémy neopakovaly, a účinnost přijatých opatření musí být následně kontrolována. Škola musí stížnosti zpracovat objektivně, bez ohledu na to, kdo je podal. Stížnosti nesmí řešit osoba, proti které směřují, a v případě stížnosti na vedení školy je záležitost postoupena vyššímu orgánu. Dokument také popisuje evidenci stížností, způsob jejich podání a lhůty pro jejich vyřízení, přičemž se řídí právními předpisy dle zákona č. 561/2004 Sb. a správního řádu. Školní inspekce může do řešení stížností zasáhnout, pokud se týkají oblastí spadajících pod její kompetence.

inspekce ; školská legislativa ; legislativa ; zákon ; náprava ; škola ; školský zákon ; rodiče ; mateřská škola ; ředitel ; ředitel školy ; učitel ; stížnosti ; podněty ; procesní postup ; procesní předpisy

<http://katalog.npmk.cz/documents/536306>

10.

Presentation of combinatorial concepts in mathematics textbooks and its compliance with a concept development theory = Soulad zavedení kombinatorických konceptů v učebnicích matematiky s teorií poznávacího procesu / David Zenkl -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Scientia in educatione -- ISSN 1804-7106 -- Roč. 12, č. 1 (2021), s. 37-52.

Analýza kombinatoriky ve středoškolských učebnicích matematiky z hlediska Hejného teorie generických modelů (potažmo dalších teorií vývoje konceptu). Autor se zaměřil na prezentaci modelů budoucích znalostí, tj. úloh pomáhajících uvědomit si souvislosti mezi příklady pro budoucí generalizaci principů, podněty ke generalizaci principů (otázky navádějící žáky k zobecňování) a vizuální reprezentaci kombinatorických problémů. Článek analyzuje pět v současnosti dostupných učebnic matematiky pro střední školy (jedna výhradně v elektronické formě).

matematika ; učebnice ; střední škola ; Hejného metoda ; obsahová analýza ; výzkum ; Česko ; kombinatorika

<http://katalog.npmk.cz/documents/536428>

11.

Sociální práce a podpora duševního zdraví žáků i učitelů : dobrá praxe multidisciplinárních týmů / [Social work and pupils' and teachers' mental health support: best practices for multidisciplinary teams] / Zbyněk Němec, kolektiv z Nové školy, o. p. s. – cze

In: Učitelství : odborný časopis pro pedagogy -- ISSN 2694-9946 -- Roč. 2024, č. 5 (2024), s. 24-26.

Článek zkoumá význam multidisciplinárních týmů ve školách, zaměřených na podporu žáků se sociálním znevýhodněním a na posílení duševní pohody učitelů. Autor textu představuje zkušenosti z projektu neziskové organizace Nová škola, o. p. s., realizovaného na čtyřech základních školách. Klíčovou roli zde hrají sociální pracovníci, odborníci na duševní zdraví a psychoterapeuti, kteří poskytují podporu nejen žákům, ale i učitelům. Článek shrnuje příklady dobré praxe a vyzdvihuje přínos vzájemné spolupráce mezi školou, rodinami žáků a externími institucemi.

duševní zdraví ; učitel ; výchova ; žák ; sociální pracovník ; psychoterapeut ; psycholog ; spolupráce ; spolupráce ve výchově ; výchova a vzdělávání ; rodina ; základní škola ; Nová škola (společnost)

<http://katalog.npmk.cz/documents/536106>

12.

Studie efektivity intervenčního programu ROPRATEM / [A study on the effectiveness of the ROPRATEM intervention program] / Zuzana Bílková, Zuzana Štefánková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Školní poradenství v praxi : nový odborný časopis pro poradenské pracovníky -- ISSN 2336-3436 -- Roč. 11, č. 5 (2024), s. 9-15.

Článek se zaměřuje na hodnocení účinnosti programu pro rozvoj pracovního tempa u dětí s deficitem v oblasti senzomotorických a exekutivních funkcí, jako jsou poruchy učení a pozornosti. Program ROPRATEM si klade za cíl zlepšit pracovní tempo a organizační schopnosti dětí prostřednictvím cílených každodenních cvičení. Studie srovnává výsledky experimentální skupiny dětí, které prošly programem, s kontrolní skupinou, která program neabsolvovala. Výsledky ukazují statisticky významné zlepšení u dětí v experimentální skupině, zejména v oblastech psychomotorického tempa a exekutivní pozornosti. Článek také přináší zpětnou vazbu od rodičů a pedagogů, kteří zaznamenali zlepšení nejen v rychlosti a přesnosti práce dětí, ale také v jejich sebedůvěře a organizaci školních úkolů.

pozornost ; paměť ; hyperaktivita ; percepčně motorické učení ; učení ; porucha učení ; škola ; základní škola ; program ; organizace ; žák ; komparace

<http://katalog.npmk.cz/documents/536129>

13.

Školská rada aneb Jak se může učitel podílet na strategii školy / [The school board or How can a teacher contribute to school strategy] / Nikola Křístek – cze

In: Učitelství : odborný časopis pro pedagogy -- ISSN 2694-9946 -- Roč. 2024, č. 5 (2024), s. 12-13.

<https://www.skolskerady.cz>

Článek zkoumá význam a fungování školských rad (ŠR) v českém vzdělávacím systému. Autor se zaměřuje na roli učitelů v těchto orgánech a jejich vliv na strategické rozhodování škol. Přes značný potenciál ŠR k formování směřování škol však článek ukazuje, že řada učitelů přistupuje k těmto radám skepticky. Článek pojmenovává problémy, s nimiž se ŠR potýkají - nedostatečná podpora, absence rozpočtu či odborného vedení.

škola ; řízení školy ; školská správa ; spolupráce ; rada školy ; činnost ; školská legislativa ; žák ; výchovně-vzdělávací proces ; školský zákon ; základní škola ; střední škola ; učitel

<http://katalog.npmk.cz/documents/536084>

14.

Velká voda poničila řadu škol / [The flood damaged many schools] / Petr Husník – cze

In: Učitelství : týdeník pro učitele a přátele školy -- ISSN 0139-5718 [CZ] -- Roč. 127, č. 32 (2024), s. 7.

Předmětem článku je téma povodní, jež narušily organizaci školního roku 2024/2025 u celkem 37 škol, a to zejména v Moravskoslezském kraji (13 ZŠ, 7 SŠ, 2 ZUŠ). V případě odlišné organizace školního roku, schválené MŠMT, byla výuka přerušena v rozsahu až 14 dní; u 85 škol bylo poté zavedeno minimálně dvoudenní ředitelské volno a u 12 škol distanční výuka. V článku jsou rovněž uvedeny příklady zaplavených škol (na Jesenicku, Šumpersku atd.). Povodně se dotkly také 4 univerzity (Slezská univerzita v Opavě, Masarykova univerzita v Brně, Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně), jež musely výuku zahájit až o 2 týdny později.

system výchovy a vzdělávání ; školní rok ; základní škola ; střední škola ; základní umělecká škola ; univerzita ; výuka ; organizace výuky ; distanční vzdělávání ; povodně

<http://katalog.npmk.cz/documents/536384>

15.

Výzkum šikany ve školách ze socioekonomicky znevýhodněného regionu : program KiVa v Moravskoslezském kraji / [Research on bullying in schools from a socioeconomically disadvantaged region : the KiVa program in the Moravian-Silesian region] / Kryštof Petr, Marek Pour -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Školní poradenství v praxi : nový odborný časopis pro poradenské pracovníky – ISSN 2336-3436 -- Roč. 11, č. 5 (2024), s. 32-33.

Tento výzkum se zaměřuje na šikanu v socioekonomicky znevýhodněných oblastech, konkrétně v Moravskoslezském kraji, kde je implementován finský program KiVa zaměřený na prevenci šikany. Studie využívá kombinaci kvantitativních a kvalitativních metod, zahrnující dotazníky, fokusní skupiny a rozhovory s žáky, učiteli, koordinátory programu a řediteli škol. Cílem je nejen popsat efektivitu programu, ale také lépe porozumět rozdílům v přístupech k řešení šikany mezi školami i mezi různými aktéry ve škole. První vlna výzkumu proběhla na pěti školách, přičemž bylo shromážděno 220 vyplněných dotazníků žáků 4. tříd. Výzkum dále zkoumá, jak socioekonomické znevýhodnění ovlivňuje šikanu a výkon žáků, a snaží se přinést data pro účinnější prevenci a intervenci proti šikaně.

šikana ; socioekonomický status ; škola ; školní prostředí ; prevence ; sociální prevence ; program ; postoj učitele ; výzkum ; učitel ; žák ; mezinárodní spolupráce ; dotazník ; základní škola ; ředitel školy ; ročník 4

<http://katalog.npmk.cz/documents/536132>